

Cesta za stromy Opatovického rybníka

DĚLKA OKRUHU: 11 km
1:15 000, STAV: ČERVEN 2012, SOUŘADNICOVÁ SÍŤ: WGS 84

0 100 200 300 m

- TRASA OKRUHU
- PAMÁTNÝ STROM
- VÝZNAČNÝ STROM
- INFORMAČNÍ TABULE
- VÝZNAMNÉ MÍSTO
- KOSTEL, KAPLIČKA, BOŽÍ MUKA
- SOCHA
- LES; STROM, KEŘ
- VODNÍ PLOCHA; VODNÍ TOK
- SOUKROMÝ POZEMEK; BUDOVA
- HISTORICKÁ BUDOVA; VEŘEJNÁ BUDOVA
- HRŠTĚ
- HLAVNÍ SILNICE; SILNICE
- NEZPEVNĚNÁ CESTA, PĚŠINA; TURISTICKÉ ZNAČKY
- ŽELEZNICE; NAUČNÁ STEZKA
- ELEKTRICKÉ VEDENÍ; VRSTVENICE PO 5 METRECH
- CYKLOTRASA

Cesta za stromy Opatovického rybníka:

Délka trasy: 11 km

Trasa: pěší

Okruh:

Třeboňské náměstí, hráz rybníka Svět, hráz rybníka Opatovický, Opatovický mlýn, Obora, po zelené do Branské dubiny, zpět na Oboru, po zelené rybník Velké Stavidlo, po toku Zlaté stoky ke Kaprovému rybníku, Štičímu rybníku, na hráz Hradečku a po Stezce zdraví do Třeboně

Terén: hrázové cesty, lesní cesty

Zajímavé stromy na trase:

hráz rybníka Svět, dub letní, zde nejsilnější obvod kmene 468 cm

hráz rybníka Opatovický, vyhořelý dub letní, památná **lípa srdčitá u Opatovického mlýna**, obvod kmene 596 cm

přírodní památka **Branská dubina**, dub letní, zde nejsilnější obvod kmene 723 cm

památný **dub letní u rybníka Velké Stavidlo**, obvod kmene 689 cm

Krčínův dub, dub letní na Hradečkové hrázi, obvod kmene 619 cm

památný **Jilm u Hradecké brány**, obvod kmene 382 cm

Tylův hloh, obvod kmene 248 cm

A co vás čeká na této trase?

Z třeboňského náměstí Svinenskou a Novohradskou branou na **hráz rybníka Svět** vede modrá turistická značka. Jsou to převážně duby letní a lípy, které zde tvoří hrázný porost. Stromy jsou různě staré a mají mezi sebou i mnohé letité exempláře, které mají kmeny o obvodu 4 – 4,5 m, ale rozhodně nepatří mezi stromy, které by pamatovaly založení rybníka.

Rybník Svět vystavěl v letech 1571-1574 rybníkář Jakub Krčín z Jelčan. Jeho stavba pomohla městu od povodní hrozcích ze Spolského potoka, na němž rybník leží, Krčínovi ale také nadělala mnoho nepřátel mezi

třeboňskými měšťany, z nichž mnozí se museli vzdát svých hospodářství na třeboňském předměstí, které Krčín svým rybníkem zatopil. Mnozí se také obávali protržení hráze nebo ohrožení města v případě obléhání. Buď jak buď rybník si rožmberský regent prosadil a obavy se nepotvrdily. Třeboň nikdy po stavbě Krčínova rybníku dobytá nebyla, jeho hráz se prorhla pouze jednou v roce 1890 a bohatý výlov umlčel i Krčínovy odpůrce mezi rožmberskými úředníky. A Krčín? Dal rybníku jméno Nevděk.

Stále po modré turistické značce pokračujeme přes silnici na hráz rybníka Opatovického. Opatovický rybník je daleko starší než Svět. V místech dnešního velkého rybníka byla ve středověku ves Opatovice. Podle názvu náležela třeboňskému augustiniánskému klášteru, podobně jako Opatovický mlýn doložený již ve 14. století, který stojí na opačné straně hráze na Zlaté stoce. Později zde vzniklo několik menších rybníčků, které v jeden velký spojil až rybníkář Štěpánek Netolický v letech 1510-1514. Zlatou stoku přitom vedl pod hrází rybníka. Když pak Krčín dostavěl Nevděk - svůj rybník u samé Třeboně, rozhodl se spojit ho v jeden s Opatovickým, a tak vzniklo pojmenování Svět. Kvůli tomu nechal navýšit hráz Opatovického, ale spojení rybníků se neosvědčilo a roku 1610 byly rybníky opět odděleny. **Opatovická hráz** se může pyšnit daleko mohutnějšími duby než světská. Je zde přes 400 dubů letních, z nichž mnohé, zejména na vzdušné straně hráze a v blízkosti Zlaté stoky, dosahují obvodu kmene 4,8 – 5 m. Prastaré stromy jsou navíc domovem jedné z největších populací tesařika obrovského v ČR. Možná nepotkáte tesařika, ale řada dubů má na kmenech patrně četné velké otvory, kudy dospělí tesařici po 3-6 letech opustili strom. Exemplářem za všechny je vyhořelý **dub letní** zhruba v polovině hráze **o obvodu kmene 627 cm**. Strom, který

spíše připomíná umělecký objekt než živý organismus, stále roste, ačkoliv jeho kmen je jedna obrovská dutina. Je pozoruhodné, jak malá plocha obvodové části stromu se zbytky vodivých pletiv, stačí k vyživení celého stromu.

Na konci hráze stojí nepřehlédnutelný objekt **Opatovického mlýna**. Mlýn doložený již v roce 1367, patřil třeboňskému klášteru augustiniánů kanovníků, a když byl jejich klášter v roce 1566 zrušen, přešel do vlastnictví zakladatelů kláštera Rožmberků. Tehdy se 16 moučnými koly patřil mezi největší mlýny v Čechách. Rožmberští dědicové – Švamberkové se v době českého stavovského povstání postavili císaři a přivedli na třeboňské panství válku, která v letech 1619-1621 zničila nejen Opatovický mlýn, ale i všechny ostatní mlýny a dvory v okolí. Roku 1633 byl majitelem panství Třeboň, českým králem Ferdinandem III. obnoven augustiniánský klášter v Třeboni a Opatovický mlýn připadl v restituci klášteru. Po 150 let byl klášterním majetkem a dokonce letním sídlem opatů. Roku 1708 nechal klášter zchátralý mlýn znovu vystavět, ale již o 19 let později celý mlýn vyhořel a musel být stavěn znovu - připomínkou toho je nápis ve štítu budovy mlýna. Současná podoba tedy zachovává barokní rysy stavby. Po zrušení třeboňského kláštera za Josefa II. v roce 1785 mlýn získal Jan Nepomuk ze Schwarzenbergu a vzápětí ho prodal mlynáři Volfovi. Dědicové jeho syna Josefa, rodina Březských, vedli mlýn až do postátnění v roce 1948. Z provozu vyřazený mlýn získala v roce 1962 Akademie věd a vybudovala zde pracoviště Mikrobiologického ústavu, které v objektu sídlí doposud.

V blízkosti mlýna u silnice Třeboň - Branná, ve dvojité zatáčce za svodidly po levé straně se ukrývá krásně tvarovaná **památná lípa srdčitá**. Před třiceti lety dělala ještě společnost barokní soše Anděla strážce, který dnes stojí v parku u Schwarzenberské hrobky. Anděl na svém

původním stanovišti připomínal nešťastnou událost z roku 1721, kdy se na tomto místě pádem z povozu smrtelně zranil třeboňský Augustinián Ferdinand Glock. Bohužel původně kolorovaná pískovcová barokní socha musela ustoupit rozšiřování silnice v 80. letech 20. století.

Od Opatovického mlýna dál po zelené turistické značce leží Mlýnský dvůr a Obora, bývalý schwarzenberský hospodářský dvůr. A pozor! Tady se skutečně okolo Třeboně pasou koně.

Od dvora Obora vychází zelená turistická značka, která směřuje přímo do lůna přírodní památky Branské dubí. Duby letní na pastvinách ve výtopě Opatovického rybníka a v blízkosti dvora Obora tvořily po několik století rozvolněný porost - dubiny. Pěkné siluety dubů nepravidelně rozmístěné po luční ploše byly již za Schwarzenbergů a podle dobového vkusu považovány za obzvláště pěkný krajinnotvorný prvek. Doubí přežilo všechny změny majitelů i hospodaření, osudným se mu však v 90. letech 20. století stalo podsazení převážně smrkovým podrostem pro potřeby bažantnice. Přerostlé remízky a další náletové dřeviny postupně pohltily dubové obry a sebraly jim volný prostor i část slunečního světla. Dnes tedy vstupujeme do zapojeného lesního porostu, z něhož se náhle vylupují mohutné kmene jako zakletí duchové, pouze v některých partiích byly duby zčásti zbaveny okolního porostu, aby se k nim dostalo více denního světla. Zelená turistická značka provede celým doubím na silnici Třeboň – Branná, po níž se po odbočení doleva vrátíte zpět na Oboru.

Odtud dále po modré turistické značce je za Mlýnským dvorem skupina rybníků, které od sebe navzájem oddělují jen úzké hráze. V minulosti to byl jeden velký rybník zvaný Stavidla, patřící třeboňskému augustiniánskému klášteru a po jeho zrušení Schwarzenbergům.

Od roku 1832 byl však vypuštěný. Teprve na konci 19. století, kdy rybníkář Josef Šusta přispěl svými výzkumy o výživě ryb k poznatku, že ryby potřebují mělké menší rybníky - byly tímto způsobem mnohé obnovovány a tehdy vznikla i tato malá rybníční soustava. Na břehu **Velkého Stavidla**, v těsné blízkosti Zlaté stoky v místě, kde turistická značka opouští hráze a vstupuje do lesů Zámeckého polesí, stojí **památný dub letní**, který pamatuje ještě Stavidlo v původní rozloze. Jeho kmen má v obvodu úctyhodných **689 cm**.

Pro zpáteční cestu na rozcestí Pod Velkým Stavidlem za mostkem přes Zlatou stoku opusťte modrou turistickou značku a vydejte se po cestě vedoucí podél Zlaté stoky a dále kolem Prátru, kde bývala před 2. světovou válkou oblíbená výletní restaurace. Po hrázi Štičího a Kaprového rybníka je to již jen kousek zpět na hráz bývalého rybníka Hradečku. Na křižovatce u **Krčínova dubu**, o obvodu kmene **619 cm** se zajímavým lahovitým tvarem kmene a se strašidelnou pověstí, můžete pokračovat po jednotlivých zastaveních Stezky zdraví a kolem Mokrých luk se vrátit do Třeboně.